

Utrikesutskottets betänkande

1981/82:23

om nedrustning m. m.

Motionerna

I motion 1981/82:527 av Olof Palme m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en aktiv svensk politik för avspänning och samarbete i Europa,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående inriktningen av de svenska insatserna vid de internationella nedrustningsförhandlingarna,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående fortsatta ansträngningar att skapa en kärnvapenfri zon i Norden. (Övriga yrkanden i samma motion har behandlats av utskottet i UU 1981/82:21.)

I motion 1981/82:726 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås

1. att riksdagen uttalar att Sverige i det fortsatta nedrustningsarbetet på ett tydligare sätt bör framhålla ekonomiska och marknadsmässiga faktorer, t. ex. kampen om råvarorna, som ligger bakom rustningarna,
2. att riksdagen uttalar ett fördömande av vinstintressena i vapen- och krigsmaterielindustrin och av militarismen var den än uppträder,
3. att riksdagen hos regeringen hemställer att den tar initiativ i internationella organ för att begränsa kärnkraftsteknologins och därmed kärnvapnens spridning,
4. att riksdagen hos regeringen hemställer om beslut att utbränt bränsle från de svenska reaktorerna inte får upparbetas eller exporteras.

(Yrkande 5 i samma motion har behandlats av utskottet i UU 1981/82:21.)

I motion 1981/82:727 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om att omedelbara och kraftiga åtgärder vidtas på det internationella planet mot den ökande produktionen och användningen av BC-stridsmedel.

(Yrkande 2 i samma motion har behandlats av utskottet i UU 1981/82:21.)

I motion 1981/82:1250 av Ingrid Sundberg och Björn Körlof (m) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om de svenska insatserna för förtroendeskapande åtgärder,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om en expertstudie rörande en kärnvapenfri zon i Norden sedd i europeiskt perspektiv,

3. att riksdagen hos regeringen hemställer om att kontakter tas med icke alliansbundna stater om eventuella insatser i MBRF-förhandlingarna i Wien,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett vidgat samarbete mellan Folk och försvar och fredsrorelsens organisationer.

I motion 1981/82:1252 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att en fempartikommission tillsätts med uppgift att utarbeta ett förslag till svenskt handlingsprogram för inrättandet av en nordisk kärnvapenfri zon och utreda frågor i anslutning därtill.

I motion 1981/82:1718 av Karin Israelsson m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen framhålls om klarläggande av gällande internationella konventioners mot biologisk krigföring tillämplighet i fråga om genteknik, så att användning av genteknik för framställning av biologiska stridsmedel förbjuds.

I motion 1981/82:1719 av Gunnel Jonäng (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nedrustningsarbetet.

Bakgrund

Utskottet har senast behandlat internationella nedrustningsfrågor, och däribland flera yrkanden liknande de nu aktuella, i betänkandena UU 1979/80:4 och 22 samt i UU 1980/81:26.

Frågan om samnordiska överläggningar i syfte att proklamera Norden som kärnvapenfri zon har även behandlats i utskottets yttrande 1976/77:3 y till försvarsutskottet (FöU 1976/77:13) angående inriktningen av säkerhetspolitiken m. m. samt i betänkande UU 1977/78:12.

Nedrustningsarbetets inriktning

I betänkande UU 1979/80:4 lämnades inledningsvis en redovisning av den internationella utvecklingen på nedrustningsområdet sedan år 1978. Där erinrades om det handlingsprogram som blev resultatet av det extra mötet med FN:s generalförsamling för nedrustningsfrågor under försommaren 1978, om det nya maskineriet för nedrustningsarbetet — med bl. a. ett delvis nytt förhandlingsorgan, nedrustningskommittén (Committee on Disarmament, CD) med 40 medlemmar, däribland Sverige — samt om strävandena att särskilt inrikta nedrustningsarbetet på — slutförande av förhandlingarna om fullständigt provstopp (Comprehensive Test Ban, CTB)

- slutförande av SALT II (Strategic Arms Limitation Talks) och uppföljning av detta genom ett SALT III
- framsteg i frågan om truppereduktioner i Europa
- försök att nå enighet om ytterligare förtroendeskapande åtgärder (Confidence Building Measures, CBM) inför den Europeiska säkerhetskonferensens (ESK) uppföljning i Madrid under hösten 1980
- förbud mot produktion och lagring av kemiska vapen.

Utskottet konstaterade i betänkande 1979/80:4 att framstegen på det internationella nedrustningsområdet under 1970-talet varit blygsamma och att år 1979 inför utskottet karakteriserats som ett förlorat år för nedrustningsarbetet.

Med anledning av motioner om inriktningen och en långsiktig planering av de svenska insatserna i det internationella nedrustningsarbetet gav utskottet som sin mening regeringen till känna vad utskottet anfört, bl. a. i följande avsnitt:

Det är emellertid inte i brist på initiativ, tekniska förslag och utredningar som det internationella nedrustningsarbetet stått praktiskt taget stilla under den närmast förflutna perioden. Orsakerna har bl. a. att göra med brist på förtroende mellan länderna och avsaknad av politisk vilja att bryta rustningsutvecklingen. Kärnvapenstaterna och i synnerhet de två supermakterna har ett grundläggande ansvar för den i längden ohållbara situationen. Utan deras medverkan och goda vilja kan knappast några resultat av betydelse uppnås. Sveriges möjligheter att på något avgörande sätt påverka den internationella utvecklingen på nedrustningsområdet är begränsade. Denna begränsning hindrar emellertid inte att behov finns av en långsiktig planering vad gäller Sveriges egen medverkan i det internationella nedrustningsarbetet. Flexibilitet och beredskap inför nya förslag och situationer, ofta initierade av stormakterna, är nödvändiga, särskilt i de fall initiativ på nedrustningsområdet kan tänkas få återverkningar på vår egen säkerhetspolitiska situation.

Det är angeläget att våra insatser i det internationella nedrustningsarbetet fullföljs och om möjligt intensifieras. Även om de internationella framstegen under 1970-talet varit blygsamma, motiverar rustningsspiralen förstärkta svenska insatser i arbetet för internationell nedrustning. Utskottet utgår från att regeringen vidmakthåller en handlings- och utredningsberedskap inför den framtida utvecklingen som den kan bedömas.

Det ökade sambandet mellan den svenska säkerhetspolitiska planeringen och skeendet på nedrustningsområdet speciellt i Europa talar för långsiktighet i agerandet vid de internationella förhandlingarna. Det framgår såväl av 1978 års försvarskommittés betänkande (SOU 1979:42) som av föredragningar som gjorts inför utskottet. En vidare samordning av forsknings- och utredningsresurserna liksom målmedvetna flerårssatsningar på projekt som kan föra dessa förhandlingar framåt synes önskvärda inför 1980-talet. Utskottet förutsätter att regeringen vidtar de åtgärder som krävs för att på lämpligt sätt förstärka den långsiktiga planeringen av de svenska nedrustningsinsatserna.

I betänkande UU 1979/80:22 behandlade utskottet motionsyrkanden, bl. a. om en kartläggning och analys av rustningssituationen och ett samlat

förslag för nedrustning och andra rustningsbegränsande åtgärder, en europeisk nedrustningskonferens i Stockholm, NATO-beslutet att inrätta ett kärnvapenbärande raket- och robotsystem i Europa, ensidig svensk nedrustning samt om spridning av kärnkraftsteknologin.

Utskottet uttalade därvid bl. a.:

Utskottet utgår ifrån att regeringen i linje med vår traditionella aktiva medverkan i det internationella fredsarbetet och i enlighet med utskottets uttalade och av riksdagen godkända önskemål fortsatt vidmakthåller hög aktivitet, såväl beträffande kartläggningar och analyser av rustningssituationen som i fråga om initiativ och förslag i syfte att söka bryta den fortgående rustningsspiralen. Utskottet anser att ett framtida kärnvapenfritt Europa därvid bör vara en målsättning.

— — —

Utskottet delar uppfattningen att det framstår som en angelägen uppgift att få till stånd en europeisk nedrustningskonferens under förutsättning att enighet kan uppnås om syftet med en sådan konferens och att förberedelsearbetet ger anledning förmoda att den skall kunna utmynna i konstruktiva framsteg. Utskottet konstaterar att det svenska initiativet inte står i något motsatsförhållande till andra regeringars liknande förslag under senare år, däribland det av Finland framförda förslaget om ett nedrustningsprogram för Europa, ett av Frankrike framlagt förslag om en konferens som dock inte inbegriper kärnvapen, samt ett polskt konferensförslag. Samtliga dessa utgör värdefulla bidrag till förestående diskussioner och förhandlingar, särskilt inom ramen för ESK.

Utskottet fann, med hänvisning till det anförda, yrkandena som behandlas i citerade avsnitt tillgodosedda.

I betänkande UU 1980/81:26 behandlade utskottet motionsyrkanden, bl. a. om inriktningen av de svenska insatserna vid de internationella nedrustningsförhandlingarna, om den svenska nedrustningspolitiken avseende Europa samt om förtroendeskapande åtgärder.

Utskottet uttalade därvid bl. a.:

Som resultat inte minst av riksdagens tidigare redovisade tillkännagivande (UU 1979/80:4) har, enligt vad utskottet erfarit, en omfattande forsknings- och studieverksamhet inletts kring den europeiska rustningssituationen. Bl. a. pågår projekt för att på medellång och längre sikt granska den tekniska vapenutvecklingen och dess implikationer för inriktningen av det svenska nedrustningsarbetet. Uppmärksamhet ägnas också åt destabiliserande och oroväckande internationella utvecklingstendenser, åt offensiva vapen samt olika aspekter — även i kortsiktigt perspektiv — på det europeiska rustningsläget, som kan ha direkt betydelse för det svenska agerandet. Resultaten av dessa studier skall föreligga i god tid före en europeisk nedrustningskonferens. Beträffande förutsättningarna och förberedelsearbetet inför en sådan konferens får utskottet hänvisa till sin i betänkande UU 1979/80:22 tidigare refererade uppfattning.

Utskottet anser det rimligt att utrednings- och planeringsresurserna inriktas på ett vidsträckt område. De bör ta sin utgångspunkt i ramen för en europeisk nedrustningskonferens men bör också relateras till TNF-diskussionerna om medeldistansrobotar i Europa, liksom till förhandlingar-

na mellan NATO- och Warszawapaktstaterna om ömsesidiga styrkereduktioner i Centraleuropa (MBFR-förhandlingarna). Det är därför enligt utskottets mening nödvändigt att de överväganden som görs under utredningsverksamheten tillgodoser behovet av beredskap och handlingsflexibilitet inför nya förslag och situationer, ofta initierade av stormakterna, särskilt i de fall initiativ på nedrustningsområdet kan tänkas få återverkningar på vår egen säkerhetspolitiska situation. Utrikespolitiska och militära aspekter måste därvid, som framhålls i motionerna 1202 och 1866, sammanvägas till en enhet.

Ett återupptagande av SALT-förhandlingarna mellan Förenta Staterna och Sovjetunionen — som i dag framstår som en utomordentligt angelägen åtgärd — liksom resultatet av den debatt som försiggår inom NATO kring de eurostrategiska kärnvapnen, kan möjligen bli utgångspunkt för svenska nedrustningsförslag och initiativ i internationella förhandlingar.

De synpunkter som framfördes i utskottets betänkande 1979/80:4 kan fortfarande tjäna som riktmärke för den fortsatta verksamheten. Utskottet förutsätter att regeringen även fortsättningsvis vidtar de åtgärder som krävs för att på lämpligt sätt förstärka den långsiktiga planeringen av de svenska nedrustningsinsatserna.

Utskottet fann, med hänvisning till det anförda, yrkandena som behandlas i citerade avsnitt tillgodosedda.

En kärnvapenfri zon i Norden

I betänkande 1980/81:26 lämnade utskottet, med anledning av motionsyrkanden om initiativ till överläggningar kring frågan om en kärnvapenfri zon i Norden, en fyllig bakgrundsredovisning av en rad genom åren presenterade planer och uttalanden som gjorts i denna fråga.

Utskottet uttalade sammanfattningsvis:

I en situation som nu när en kraftig upprustning med kärnvapen i Europa pågår är det därför angeläget att samtal på nytt kommer i gång för att på sikt minska den europeiska kärnvapenarsenalen.

En kärnvapenfri zon i Norden skulle enligt utskottets mening kunna utgöra en länk till sådana diskussioner mellan de stater som har kärnvapen, framför allt de båda supermakterna, om att åstadkomma en faktisk kärnvapennedrustning inom ett större geografiskt område.

Utskottet har erfarit att denna fråga fortlöpande diskuteras mellan de nordiska regeringarna, senast vid det nordiska utrikesministermötet i Stockholm den 31 mars i år. Utskottet utgår ifrån att den sedan länge deklarerade svenska beredvilligheten att diskutera ett kärnvapenfritt arrangemang i Norden, under förutsättning att andra berörda stater är villiga att delta i en sådan diskussion, kvarstår oförändrad. Enligt utskottets mening bör den svenska regeringen hålla fortsatt nära kontakt med övriga nordiska regeringar i frågan, för att undersöka om en gemensam grund finns mellan de nordiska länderna i syfte att skapa en kärnvapenfri zon i Norden som ett led i arbetet för ett kärnvapenfritt Europa. Om förutsättningar finns härför bör arbetet gå vidare. Utskottet förutsätter samtidigt att en svensk förhandlingsberedskap på området upprätthålls, bl. a. genom fortsatt utredningsarbete.

Med hänvisning till det ovan anförda anser utskottet syftena med de under detta avsnitt aktuella motionsyrkandena tillgodosedda.

Utskottet

När utskottet för ett år sedan senast behandlade nedrustningsfrågor konstaterade det att den internationella situationen under ett à två års tid undergått en fortlöpande försämring. Sovjetunionens installerande av nya medeldistansrobotar (SS-20) och NATO-beslutet i december 1979 om att anskaffa och senare förbandslägga Pershing II och kryssningsrobotar, den sovjetiska inmarschen i Afghanistan och de internationella reaktionerna på denna, händelserna i Iran, spänningen kring utvecklingen i Polen, det uteblivna godkännandet av SALT II-avtalet samt den beslutade amerikanska upprustningen hade ökat misstron mellan supermakterna. Det internationella klimatet hade därmed blivit kärvare, och förutsättningarna för verkliga framsteg på nedrustningsområdet tedde sig sämre än på mycket länge.

Utskottet måste nu konstatera att inte heller under det senaste året det internationella läget har undergått någon förbättring. Misstro och felbedömningar kan leda supermakterna in i kriser som de får svårt att kontrollera. Det är mot denna bakgrund som den pågående kapprustningen ter sig särskilt farlig. I regeringsdeklarationen vid utrikesdebatten i riksdagen den 17 mars 1982 heter det bl. a.:

Alla rustar, men supermakternas roll är avgörande. Deras andel av rustningarna är den utan jämförelse största. De bär huvudansvaret för att en kursändring kommer till stånd, men de har ännu inte varit beredda att ta ansvaret.

En tillbakablick på deras försök till nedrustning eller kontrollerade upprustning ger oss en bild av halvhjärtade ansträngningar, misslyckanden och felslagna förhoppningar. Den förlamande misstänksamheten har hindrat dem från framsteg.

Svårigheterna att nå ett avtal om fullständigt stopp för prov med kärnvapen är ett exempel. Det har hittills varit omöjligt att ens få till stånd multilaterala förhandlingar om ett sådant avtal. Utvecklingen i fråga om kemiska vapen är en annan anledning till oro. Trots ett snart 60-årigt förbud mot användningen av kemiska stridsmedel i krig fortsätter enligt tillförlitliga rapporter supermakterna nu i ökad utsträckning att tillverka sådana vapen.

Andra rapporter talar om pågående forskning i syfte att använda den yttre rymden till krigföring.

Båda supermakterna borde ha samma intresse av att dödläget på nedrustningsområdet kan brytas. Att invänta ett nytt avspänningsskede kan inte vara tillräckligt. Därför måste nedrustningsarbetet hållas utanför supermakternas motsättningar på andra områden. Detta har varit bl. a. den svenska regeringens åsikt. Den förs också fram med allt större kraft av en växande fredsrörelse på olika håll i världen.

Dess bättre har arbetet på nedrustningsområdet emellertid inte avstannat. Diskussionerna i nedrustningskommitten i Genève (CD) och dess arbetsgrupper fortsätter. Det andra uppföljningsmötet för den europeiska

säkerhetskonferensen (ESK), som inleddes i september 1980 i Madrid, har under trycket av händelserna i Polen och den gradvisa försämringen i öst-västrelationerna ajournerats till i november i år men inte avbrutits. Supermakterna har inlett samtal i Genève om att stoppa upprustningen med kärnvapenladdade medeldistansrobotar i Europa (Theatre Nuclear Forces, TNF) och har utlovat ett återupptagande av förhandlingarna om de strategiska interkontinentala vapnen (SALT III/START, Strategic Arms Reduction Talks) senare i år. Under tiden 7 juni — 9 juli 1982 äger det andra extra mötet med FN:s generalförsamling för nedrustningsfrågor rum. Inför detta kommer den oberoende kommissionen för nedrustnings- och säkerhetsfrågor (ICDSI, den s. k. Palme-kommissionen) att framlägga sin rapport.

Utskottet finner det tyvärr svårt att mot nuvarande internationella bakgrund se alltför optimistiskt på möjligheterna att under resten av år 1982 uppnå några snabba framsteg på nedrustningsområdet. Det väsentliga är emellertid att arbetet oförtrutet fortsätter och trycket på framsteg oförminskat upprätthålls på ett brett register av nedrustningsåtgärder. Några ljusglimtar kan också noteras från CD:s just avslutade vårsession. I den fråga som sedan lång tid stått överst på nedrustningskommitténs dagordning, nämligen ett fullständigt förbud mot kärnvapenprov (CTB), har supermakterna efter långa och komplicerade förhandlingar i kommittén — i vilka Sverige spelat en aktiv roll — accepterat att CD inrättar en särskild arbetsgrupp för att inleda sådana förhandlingar.

Kommittén har även enats om ett vidgat mandat för pågående förhandlingar om förbud mot utveckling, produktion och lagring av kemiska vapen. Detta skall komplettera det förbud mot användning av sådana vapen som redan finns i 1925 års Genève-protokoll. Vidare har CD för första gången tagit upp frågan om att förhindra kapprustning i yttre rymden. Från svensk sida har man fortsatt att driva kravet på att en konvention om förbud mot radiologiska vapen, som nu är under förhandling i CD, bl. a. skall innehålla ett förbud mot angrepp på civila kärnenergianläggningar, som innehåller stora mängder radioaktiva ämnen.

CD har också under våren sökt slutföra sitt uppdrag från FN:s första extra möte för nedrustningsfrågor år 1978 att till det andra mötet framlägga en text till ett fullständigt nedrustningsprogram. En sådan kommer att presenteras, om än med många förbehåll och alternativa formuleringar.

Inför FN:s andra extra möte i juni har svenska regeringen fört fram en rad åsikter och önskemål i sitt svar på den begäran om synpunkter som generalsekreteraren tillställt medlemsstaterna. Som första punkter tas i svaret upp frågan om kärnvapennedrustning, inkl. behovet av ett fullständigt provstoppsavtal, samt åtgärder för att förhindra ett kärnvapenkrig. Vidare förs ett resonemang om den militära forskningens och utvecklingsarbetets inverkan på kapprustningsprocessen och framförs önskvärdheten av en studie på detta område. Bland ytterligare frågor som

tas upp i det svenska svaret märks verifikationsproblemet i förhållande såväl till ett fullständigt provstopp och till de kemiska vapnen som i fråga om reduktion av militärbudgeterna; behovet av en skärpning av klagomålsproceduren beträffande de bakteriologiska (biologiska) vapnen (B-vapenkonventionen); behovet av en effektiv uppföljning av den nyligen, under ledning av en svensk ordförande, färdigställda rapporten rörande samarbetet mellan nedrustning och utveckling; frågan om det militära utnyttjandet av havsbotten; kapprustningen på det marina området; förhindrande av kärnvapenkrig och kapprustning i yttre rymden; den nyligen ingångna konventionen om begränsning av särskilt inhumana vapen; samt slutligen frågor rörande institutionella arrangemang för nedrustningsfrågor inom FN:s ram.

Nedrustningsarbetets inriktning

I detta avsnitt behandlas s-motion 527, motion 1250 och motion 1719. I s-motion 527 hemställs i yrkande 1 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en aktiv svensk politik för avspänning och samarbete i Europa och i yrkande 2 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående inriktningen av de svenska insatserna vid de internationella nedrustningsförhandlingarna.

I motionen understryks att det inte finns något alternativ till avspänningspolitiken i Europa. Förhandlingarna vid konferenserna om säkerhet och samarbete i Europa (ESK) har under det senaste årtiondet dels stabiliserat det europeiska efterkrigssystemet, dels etablerat en ny multilateral europeisk verklighet där samlingsbegreppet är avspänning, heter det i motionen.

En utveckling mot mer demokrati och ökad social rättvisa i alla delar av Europa är ur alla synpunkter önskvärd. Våldsamma omvälvningar är inte en utväg att förändra Östeuropa. Det är viktigt att slå fast tron på möjligheten av stegvisa reformer i riktning mot mer demokrati och social rättvisa i dessa länder, anser motionärerna. Endast genom en politik inriktad på avspänning och samarbete mellan öst och väst kan skapas ett ökat informationsflöde samt bättre ekonomiska, kulturella och politiska kontakter. Därmed främjas mångfalden av informationskällor och åsikter i Östeuropa. Det är ett sätt att verka för en demokratisering av dessa stater. Förtryck mot oliktankande är bara kortsiktiga lösningar. Det enda sättet att absorbera breda folkliga krav på demokratiskt inflytande är att legalisera dem. Ett icke paktanslutet land som Sverige har speciellt goda förutsättningar att ge positiva bidrag till en ökad avspänning och samarbete i Europa.

Sverige bör, heter det vidare i motionen, under det närmaste året utnyttja alla tillfällen för att initiera och påskynda förhandlingar om begränsningar av kärnvapenrustningarna. Sveriges position som alliansfri euro-

peisk stat med hög teknisk kompetens och god inblick i det internationella förhandlingsmaskineriet gör oss särskilt lämpade att söka representera den starka europeiska opinion som kräver kärnvapennedrustning.

Sverige bör, heter det vidare, intensifiera försöken att på nytt få i gång multilaterala förhandlingar om ett totalt provstopp, CTB. Vi bör kräva att förhandlingarna mellan Sovjet och USA inte skall begränsas till enbart de s. k. eurostrategiska vapnen utan även bör omfatta de taktiska kärnvapen som sedan länge står uppställda i vår världsdelen. Ett kärnvapenfritt Europa är i detta sammanhang den självklara målsättningen på sikt, sägs det i motionen.

Ansträngningarna att begränsa spridningen av kärnvapen till ytterligare stater bör intensifieras. Den beklagliga nord-sydpolarisering som uppstått inom FN vid behandlingen av dessa frågor bör bli föremål för särskilda svenska initiativ. Riskerna för en erodering av NPT-fördragets återhållande verkan är uppenbara. Supermakternas direkta ansvar för denna utveckling bör ytterligare framhävas. De politiska hindren i vägen för stater som överväger anskaffa kärnvapen måste göras högre eftersom de tekniska och ekonomiska hindren med tiden blir allt lägre.

De av Sverige framlagda förslagen om förbud mot militära angrepp på kärnkraftverk och vissa kärnindustri- och anläggningar bör fullföljas med kraft.

Sverige bör ta upp frågan om marin rustningsbegränsning, t. ex. genom att föreslå en FN-studie i frågan. Särskilt bör vikten av kärnvapenrestriktioner till havs poängteras. Förtroendeskapande åtgärder i marina områden bör övervägas. Ett aktuellt och näraliggande svenskt krav bör vara att göra Östersjön kärnvapenfritt, sägs det avslutningsvis i denna del av motionen.

I motion 1250 hemställs i yrkande 1 att riksdagen som sin mening ger till känna vad som i motionen anförts om de svenska insatserna för förtroendeskapande åtgärder. I yrkande 3 hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om att kontakter tas med icke alliansbundna stater om eventuella insatser i MBFR-förhandlingarna i Wien. I yrkande 4 hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett vidgat samarbete mellan Folk och försvar och fredsrörelsens organisationer.

I motionen anfördes att en faktor som påverkar kapprustningen är den hemlighetsfullhet som omger militärutrustningarna i många stater. Detta gäller speciellt stater med slutna samhällssystem och långtgående sekretesskrav. Sekretessen skapar i sin tur osäkerhet om både resurser och avsikter hos andra länder och bidrar därmed till att beredskapen ökar hos de länder som inte har insyn i andra länders satsningar på den militära sektorn, heter det i motionen. Det finns naturligtvis uppgifter rörande staters militära beredskap som inte kan — och inte bör — offentliggöras. Med en öppnare redovisning av staternas militära budgetar skulle dessa dock kunna undvika en av anledningarna till en helt onödig vapenutveckling och samtidigt

åstadkomma ett ökat förtroende. Det är därför angeläget, anser motionärerna, att Sverige i det internationella nedrustningsarbetet fortsätter att driva frågan om en öppnare redovisning av militärbudgetarna för att därmed undvika en upprustning utan relevans för en önskad militär balans. En sådan mer öppen redovisning måste anses höra till de förtroendeskapande åtgärderna och därmed kunna bli föremål för mer långtgående förhandlingar i samband med arbetet på uppföljningen av Helsingforsdokumentet. Svenska insatser i detta uppföljningsarbete måste fortsätta även om Madridkonferensen blir resultatlös. Ett fritt flöde av människor, idéer och information över gränserna är den enda möjliga vägen för att på sikt kunna åstadkomma en framgångsrik avvärjning av jordens länder. Realiserade förtroendeskapande åtgärder kan bli nyckeln till avspänning och rustningskontroll.

De svenska insatserna i det internationella nedrustningsarbetet måste nu i högre grad inriktas på Europafrågorna, heter det vidare i motionen. I detta sammanhang spelar förhandlingarna om militära styrkereduktioner i Centraleuropa en viktig roll. Förhandlingarna har, sedan de inleddes år 1973, icke lett till några resultat. Enligt motionärernas mening kan en av orsakerna härtill vara att förhandlingarna uteslutande förs mellan NATO- och WP-stater. Följaktligen finns det inte utrymme för andra stater att inta en medlande eller kompromissökande roll. Ett sätt att söka bryta stillaståndet i förhandlingarna vore att neutrala och icke alliansbundna stater gavs möjlighet att i någon form medverka i förhandlingarna. Sverige bör därför diskutera möjligheten att begära ett vidgat deltagande i MBFR-förhandlingarna med länder som Schweiz, Österrike, Jugoslavien och Finland, anser motionärerna.

Den framväxande fredsrörelsen kan, sägs det vidare, genom ett spridande av kunskap om situationen i världen få stor betydelse. Den internationella säkerhetspolitiken kan emellertid aldrig bestämmas av ett litet land ensamt, vilket genom sitt agerande tror sig kunna påverka upprustningen i världen. Det är därför viktigt att arbetet inom fredsrörelsen sker i samarbete med myndigheter av olika slag. Fredsrörelsens främsta uppgift uppfattas ofta vara att påverka just myndigheterna, och det är därför viktigt att det utvecklas ett ömsesidigt samarbete. Folk och försvar är det organ som har huvudansvaret för folkrörelsernas information i säkerhetspolitiska frågor. Det är angeläget, anser motionärerna, att ett intensifierat samarbete kommer till stånd. Det bör därför ankomma på Folk och försvar att ta initiativ till vidgade kontakter med fredsrörelsens olika organisationer.

I motion 1719 hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om nedrustningsarbetet.

I motionen tas upp en rad frågor där ett aktivt svenskt agerande bör eftersträvas eller fullföljas. Som exempel nämns uppföljningen av FN-studien om sambandet mellan nedrustning och utveckling samt den svenska

folkriksdagens önskemål att Sverige borde verka för en 5-procentig nedskärning av militärutgifterna i världens länder. Sveriges intensiva arbete för en konvention med förbud mot kemiska stridsmedel bör fortsätta. Sverige bör också energiskt motarbeta neutronbomben och vid FN:s förestående extra möte kräva förbud mot detta vapen. Vidare bör Sverige ta initiativ i fråga om de marina rustningarna och fullfölja sina förslag till förbud mot de radiologiska vapnen. Sverige bör vidare i nedrustningssammanhang ta upp frågor om rymdens militarisering och medverka till att skapa restriktioner mot satelliter med krigföringskapacitet. Slutligen understryks vikten av information och opinionsbildning i nedrustnings- och fredsfrågorna.

Utskottet finner det angeläget att de svenska insatserna i det internationella nedrustningsarbetet fullföljs och om möjligt intensifieras. En utgångspunkt härför måste vara att nedrustningsarbetet kan fortgå trots det försämrade internationella klimatet. Det finns inget realistiskt alternativ till fortsatta strävanden att söka bryta rustningsspiralen. Utskottet delar de synpunkter som i motionerna framförs om att ökad uppmärksamhet bör ägnas avspännings- och nedrustningssträvandena i Europa. Stegvisa reformer i riktning mot demokrati och ökande social rättvisa tillsammans med framsteg i ESK-, TNF- och MBFR-förhandlingarna skulle utgöra fundament för en verklig avspänningsprocess på den europeiska kontinenten. Riksdagen har tidigare uttalat att ett framtida kärnvapenfritt Europa därvid bör vara en målsättning (UU 1979/80:22). En sådan utveckling skulle också tillmötesgå kraven från en bred folklig opinion i de europeiska staterna. Sveriges position som alliansfri europeisk stat med hög teknisk kompetens och god inblick i det internationella förhandlingsmaskineriet innebär speciellt goda förutsättningar att ge positiva bidrag till avspänning och samarbete i Europa.

Utskottet konstaterar samtidigt att Sverige, tillsammans 'med övriga neutrala och alliansfria stater (NN-staterna), utvecklat stor aktivitet i försöken att ena ESK-konferensen kring ett gemensamt slutdokument. Under nu rådande förhandlingsuppehåll i Madrid finns förväntningar på ett aktivt agerande från Sveriges och övriga NN-staters sida att i november ge det återupptagna mötet beslutsförmåga. Ett konkret resultat vid Madridmötet skulle kunna bli ett beslut om en europeisk nedrustningskonferens, för vilken Sverige erbjudit sig att stå som värdland.

Vissa förhoppningar på nedrustningsområdet torde också kunna knytas till de nyligen inledda TNF-diskussionerna om medeldistansrobotar i Europa. År 1983 är ju det år då NATO skall börja praktiskt genomföra beslutet från december 1979. Framsteg i dessa förhandlingar skulle kunna leda till en gynnsam utveckling för kommande SALT III/START-förhandlingar, emedan sakfrågorna i dessa båda förhandlingskomplex uppenbarligen är avhängiga av varandra.

För den händelse TNF-diskussionerna efter hand kommer att omfatta

även de mindre, taktiska kärnvapnen uppkommer sannolikt på sikt ett intresse från NN-staternas sida att på något lämpligt sätt, kanske genom en länk mellan de förhandlande parterna och nedrustningskommittén i Genève (CD), få möjlighet att påverka förhandlingarna.

Även beträffande MBFR-förhandlingarna mellan NATO och Warszawa-paktstaterna om ömsesidiga styrkereduktioner i Centraleuropa, som hittills gjort mycket små framsteg, skulle ett deltagande från NN-staternas sida kanske kunna utgöra ett aktiverande element. Denna möjlighet har för svensk del antytts i utrikesdebatten år 1978, då man var överens om att en svensk medverkan eller närvaro vid MBFR-förhandlingarna kan komma att aktualiseras (UU 1977/78:12). Utskottet utgår fortsatt ifrån att MBFR-förhandlingarna uppmärksamts följs från svensk sida och att eventuellt svenskt deltagande i någon form vid dessa förhandlingar kommer att aktualiseras när så bedöms lämpligt.

Utskottet anser vidare att ansträngningarna att utveckla en rad förtroendeskapande åtgärder måste fortsätta från svensk sida. Utskottet konstaterar samtidigt att Sverige, bl. a. i FN och ESK, är aktivt verksamt i sådant syfte. En av faserna i en europeisk nedrustningskonferens skulle sannolikt också få en sådan inriktning.

Med tanke på de olika strategier — däribland olika kärnvapendoktriner — med avseende på Europa, som diskuteras inom NATO och i den öppna debatten i de västliga demokratierna och de motsvarande dispositioner som kan antas bli vidtagna i det slutna sovjetiska samhällssystemet, bör enligt utskottets mening ökad uppmärksamhet från svensk sida ägnas åt möjligheten av särskilda förtroendeskapande åtgärder i det Nordeuropeiska området. För svensk säkerhetspolitik måste det framstå som en mycket angelägen uppgift att i görligaste mån söka bidra till fortsatt låg spänningsnivå i vårt omedelbara grannområde, när tecken tyder på att detta i högre grad än tidigare blir föremål för supermakternas strategiska planering och militära dispositioner. Utskottet utgår ifrån att sådana aspekter ägnas ingående uppmärksamhet i den omfattande forsknings- och studieverksamhet som pågår på svensk sida för planering av svenska insatser i nedrustningsarbetet och att regeringen vidmakthåller en handlingsberedskap inför den framtida utvecklingen.

Enär önskemål om sanktioner, särskilt på handels område, mot länder indragna i internationella konflikter synes bli en allt vanligare företeelse, som också i varierande grad praktiseras av enskilda länder eller ländergrupper, finner utskottet i detta sammanhang anledning ånyo fastslå att endast bindande beslut eller rekommendationer av FN:s säkerhetsråd enligt utskottets mening kan häva internationella åtaganden av vilka Sverige är bundet. På denna förutsättning bygger också den svenska lagstiftningen om vissa internationella sanktioner.

I nu aktuella motionsyrkanden har även framförts önskemål om svenska åtgärder på en rad särskilda områden i nedrustningsarbetet. Utskottet

konstaterar sammanfattningsvis att många av dessa redan är föremål för svensk uppmärksamhet och aktivitet, vilket bl. a. framgår av det tidigare i detta betänkande redovisade svaret till FN:s generalsekreterare inför det förestående nedrustningsmötet. Utskottet har därför all anledning anta att dessa frågor förs fram vid FN-mötet och även fortsättningsvis blir föremål för svensk aktivitet i vårt internationella arbete på nedrustningsområdet. Utskottet vill understryka vikten av svenska initiativ för att få till stånd multilaterala förhandlingar angående de marina rustningarna. Som ett första steg vore det värdefullt med en FN-studie angående dessa rustningar.

Även vikten av ökad information och opinionsbildning i nedrustnings- och fredsfrågorna tas upp i motionerna. Folkrörelserna — däribland Folk och försvar — spelar härvidlag en central och värdefull roll. Utskottet har erfarit att Folk och försvar söker utveckla ett samarbete med organisationer inom freds rörelsen.

Med hänvisning till det ovan anförda anser utskottet motion 527, yrkandena 1 och 2, och motion 1250, yrkandena 1, 3 och 4, samt motion 1719 besvarade.

En kärnvapenfri zon i Norden

I tre av motionerna ställs yrkanden beträffande en kärnvapenfri zon i Norden.

I s-motion 527, yrkande 3, hemställs om fortsatta ansträngningar att skapa en kärnvapenfri zon i Norden. Riksdagen bör, enligt motionärerna, förnya sin uppmaning till regeringen att bedriva överläggningar med de andra nordiska länderna om möjligheterna att etablera en kärnvapenfri zon i Norden. Utredningsarbetet för att ta fram underlag för dessa överläggningar bör bl. a. belysa det nordiska områdets roll för stormaktsblockens kärnvapenplaner och sambandet mellan en nordisk kärnvapenfri zon och olika system för s. k. förtroendeskapande åtgärder som syftar till att inom större geografiska områden söka minska spänningen mellan militärallianserna.

I motion 1250, yrkande 2, hemställs att regeringen låter göra en expertstudie rörande en kärnvapenfri zon i Norden sedd i europeiskt perspektiv.

I vpk-motion 1252 föreslås att regeringen tillsätter en fempartikommision med uppgift att utarbeta ett förslag till svenskt handlingsprogram för upprättande av en nordisk kärnvapenfri zon och utreda frågor i anslutning därtill. I motionen ges förslag till uppläggning av ett sådant handlingsprogram.

Utskottet konstaterar att debatten om en kärnvapenfri zon i Norden under det gångna året har vidgats och fördjupats. Folkliga rörelser har engagerat sig i frågan. Debatten med deltagande av bl. a. forskare och politiker har intensifierats. De nordiska regeringarna har, särskilt i sam-

band med de regelbundna nordiska utrikesministermötena, utbytt synpunkter i frågan och enats om ett fortsatt sådant informations- och åsiktsutbyte. Som ett led i detta har regeringarna internt igångsatt utredningar för att — utifrån respektive säkerhetspolitiska situation — söka belysa frågans olika aspekter. I Norge pågår en utredning inom regeringskansliet och har nyligen utgivits en bok, i vilken medverkat en lång rad nordiska och internationellt kända politiker, som bl. a. innehåller ett traktatutkast för en kärnvapenfri zon i Norden. I Danmark kommer inom kort att framläggas en rapport av en av regeringen tillsatt utredning, i vilken ingår företrädare för politiska partier, grupper och organisationer samt militära experter. I rapporten görs en omfattande genomgång av frågans militära, politiska, nordiska och internationella sidor.

I det svenska regeringskansliet görs en noggrann genomgång av den omfattande debatt som förts under de senaste åren och belyses olika handlingslinjer beträffande frågans skilda aspekter.

Utskottet utgår ifrån att man i detta sammanhang söker belysa sambandet mellan en kärnvapenfri zon och olika system för s. k. förtroendeskapande åtgärder.

Vidare kommer FOA att inom kort publicera en omfattande allmän studie i ämnet.

Debatten har tillförts nya element genom händelsen med den sovjetiska ubåtens intrång på svenskt militärt skyddsområde. Denna har bl. a. i ökad grad riktat uppmärksamheten mot Östersjöns status i samband med en kärnvapenfri zon i det nordiska området. Ett naturligt krav i sammanhanget bör vara att Östersjön skall vara kärnvapenfritt.

Ett utspel i frågan gjordes i juni 1981 av ministerpresidenten Brezjnev genom dennes uttalande att man på sovjetisk sida var beredd att, utöver säkerhetsgarantin, också diskutera frågan om vissa andra åtgärder som berör sovjetiskt territorium i det område som skulle gränsa till en nordisk kärnvapenfri zon.

I ett anförande den 19 april 1982 sade statsminister Thorbjörn Fälldin bl. a. följande:

För vår säkerhet är utvecklingen i det nordiska området viktig. Under hela efterkrigstiden har Norden varit en lugn del av världen. Alla nordiska länder med var sin säkerhetspolitisk linje har bidragit till detta och också till att stärka freden och säkerheten i hela Europa. Så har det varit och så hoppas vi att det ska förbli. Det går dock inte att bortse från att Norden under det senaste decenniet blivit alltmer indraget i det globala säkerhetspolitiska mönstret. Det är i det sammanhanget vi ska se förslaget om att upprätta en kärnvapenfri zon i Norden.

I regeringsdeklarationen vid riksdagens utrikesdebatt den 17 mars 1982 sade utrikesminister Ola Ullsten följande:

I enighet har riksdagen uppdragit åt regeringen att i nära kontakt med våra nordiska grannländer utröna förutsättningarna för en nordisk kärn-

vapenfri zon. En sådan bör ses som ett led i de europeiska nedrustningssträvandena.

Vi har redan haft åtskilliga kontakter i denna fråga med de nordiska regeringarna. Kontakter har också tagits med Sovjetunionens och USA:s regeringar. Det är ingen överdrift att säga att intresset hos kärnvapenmakterna för reella åtaganden till förmån för en sådan zon är svagt. Detta är ett av många uttryck för deras bristande förmåga att överhuvudtaget nå resultat när det gäller kärnvapennedrustning.

Detta får naturligtvis inte minska vårt intresse att driva frågan vidare. Inte minst vetskapen om att det finns fler kärnvapen i Östersjöområdet än som tidigare varit allmänt känt måste öka våra ansträngningar att minska kärnvapenhotet mot vårt område. Det är i detta sammanhang arbetet på en kärnvapenfri zon skall ses. Samtidigt måste vi vara på det klara med att förverkligandet av en sådan zon, vars syfte måste vara att konsolidera och förstärka vår säkerhet, inte är någon genväg till nedrustning. Om den kommer till stånd är den ett resultat av framsteg på nedrustningsområdet.

Utskottet gav i sitt betänkande UU 1980/81:26 en historisk återblick på zon-tankens framväxt och en redogörelse för olika aspekter av densamma.

Utskottet finner ånyo anledning slå fast att de nordiska länderna i dag de facto är kärnvapenfria. Norge och Danmark har ålagt sig begränsningar i sitt NATO-engagemang, bl. a. genom att i fredstid inte tillåta stationering av kärnvapen på sitt territorium. Utskottet finner vidare att förhandlingar om en kärnvapenfri zon krävs medverkan av kärnvapenmakterna, enär det ju är inskränkningar i deras möjligheter att använda kärnvapen som skall uppnås. Från svensk sida har också hävdats att medeldistansrobotar och taktiska kärnvapen, som är avsedda för mål inom zonen, eller som är stationerade nära zonen och har så korta räckvidder att de främst är möjliga att sättas in mot mål inom zonen, bör dras bort som led i en överenskommelse. Denna uppfattning har för svensk del vidhållits obruten under en följd av år. Den delas av utskottet.

Möjligheten att undgå kärnvapenansfall påverkas emellertid inte endast av var kärnvapnen är uppställda. En viktig förutsättning för att öka säkerheten för Europas länder är självfallet att det totala antalet kärnvapen minskar.

I samband med FN:s första extra möte för nedrustningsfrågor år 1978 utfäste sig de fem kärnvapenmakterna i skilda uttalanden att inte använda eller hota att använda kärnvapen mot stater utan sådana vapen, s. k. säkerhetsgarantier. Sverige har upprepade gånger i CD i Genève och i FN begärt bekräftelse på att vi som alliansfri stat, ansluten till icke-spridningsavtalet (NPT) och med riksdagsbeslut att inte anskaffa kärnvapen, omfattas av dessa visserligen på olika sätt begränsade garantier. I avsaknad av sådan uttrycklig bekräftelse har från svensk sida deklarerats att enär inga gensagor framförts vi förutsätter att garantierna i sin nuvarande formulering omfattar Sverige. Utskottet finner det viktigt att fastslå detta förhållande.

Samtidigt har från svensk sida förklarats att vi inte är villiga att ansluta

oss till någon internationell konvention om säkerhetsgarantier, enär detta skulle strida mot grundläggande principer i vår neutralitetspolitik.

Utskottet finner det tillfredsställande att de nordiska regeringarna, utifrån sina olika säkerhetspolitiska utgångspunkter, igångsatt egna utredningsarbeten och ett gemensamt åsiktsutbyte kring frågan om en kärnvapenfri zon i Norden. Utskottet utgår ifrån att regeringen fortsätter sitt arbete i fråga om utredningar och analyser samt håller fortsatt nära kontakt med övriga nordiska regeringar i frågan, för att undersöka om en gemensam grund finns mellan de nordiska länderna i syfte att skapa en kärnvapenfri zon i Norden som ett led i arbetet för ett kärnvapenfritt Europa.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet anse motion 527, yrkande 3, och motion 1250, yrkande 2, besvarade.

Utskottet finner, mot bakgrund av pågående utredningsarbete och utbyte av synpunkter mellan de nordiska regeringarna, inte anledning att tillstyrka tanken på en svensk fempartikommission för upprättande av en nordisk kärnvapenfri zon och avstyrker följaktligen motion 1252.

Andra frågor

I vpk-motion 726 föreslås i det första yrkandet att ekonomiska faktorer såsom kampen om råvarorna på ett tydligare sätt än tidigare bör framhållas som orsak till rustningarna. I yrkande 2 begärs att riksdagen skall uttala ett fördömande av vinstintressena i vapen- och krigsmaterielindustrin.

Utskottet behandlade likalydande yrkanden i sitt betänkande UU 1980/81:26. Utskottet konstaterade då att det under senare år har förts en livlig diskussion om råvarornas betydelse i det internationella maktspelet. Många hade därav dragit slutsatsen att den traditionella motsättningen mellan öst och väst håller på att ersättas av en nord-sydkonflikt.

Det var enligt utskottets mening uppenbart att kampen om råvaror och andra ekonomiska resurser spelar en betydande roll i det internationella konfliktmönstret. Även de ekonomiska intressena bakom rustningsindustrin och rustningskomplexets till synes inneboende tillväxtkraft kunde sägas vara en av många orsaker till rustningarna i världen. Det kunde t. o. m. göras gällande att ekonomiska faktorer av olika slag på ett mycket generellt sätt är en grundorsak till alla konflikter.

Utskottet ansåg det emellertid inte möjligt att särskilt utpeka ovannämnda faktorer framför etniska, religiösa, kulturella och inte minst ideologiska motsättningar, som särskilt avgörande för kapprustningen i världen. Därtill kom att konflikter på skilda håll, som ibland kan ha sitt upphov i en kamp om lokala råvarutillgångar, till sist ofta blir en del av den motsättning som råder mellan supermakterna i öst och väst.

Utskottet finner inte anledning hysa någon annan uppfattning i dessa frågor och får med hänvisning till det anförda avstyrka yrkandena 1 och 2 i motion 726.

Även den fråga som tas upp i yrkande 3 i samma motion, nämligen sambandet mellan kärnkraftsteknologin och kärnvapnens spridning, har tidigare behandlats av utskottet i UU 1979/80:22 och UU 1980/81:26. I det förstnämnda betänkandet lämnades en utförlig redogörelse för regeringens strävanden, bl. a. inom ramen för icke-spridningsavtalet (NPT) och IAEA, att minska riskerna för spridning av kärnvapen. För egen del har Sverige också intagit en mycket återhållsam hållning beträffande export av kärnkraftsteknologi.

Även om det inte kan sägas finnas någon omedelbar koppling mellan spridning av kärnkraftsteknologi och spridning av kärnvapen är det uppenbart att tillgång till kärnkraftsteknologi kan underlätta framställning av kärnvapen. Det är därför av stor vikt att fortsätta internationella ansträngningar görs för att övervaka användningen av kärnenergiteknik vid sidan av det arbete som är direkt inriktat på att förhindra spridning av kärnvapen till flera stater.

Med det anförda får yrkande 3 i motion 726 anses besvarat.

I yrkande 4 hemställs att regeringen beslutar att utbränt bränsle från de svenska reaktorerna inte får upparbetas eller exporteras.

Enligt vad utskottet inhämtat finns ingen grund för ett antagande att plutonium från svenska kärnkraftverk skulle kunna bidra till kärnvapenspridning. Allt omhändertagande av plutonium från det svenska kärnkraftsprogrammet skall ske på grundval av svenska beslut. Yrkande 4 föranleder därför ingen åtgärd från utskottets sida, varför det avstyrks.

I motion 727 föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om att omedelbara och kraftiga åtgärder vidtas på det internationella planet mot den ökande produktionen och användningen av BC-stridsmedel.

Det torde vara osäkert om någon ny upprustning f. n. pågår på det bakteriologiska (biologiska) området; å andra sidan fortsätter supermakterna enligt tillförlitliga rapporter att tillverka kemiska stridsmedel. Särskilt oroande är utvecklingen av de s. k. binära kemiska vapnen.

Beträffande de förstnämnda finns en internationell konvention i kraft sedan år 1975 (B-vapenkonventionen). Vid den första granskningskonferensen år 1980 förde Sverige fram krav på en vidgad och därmed förstärkt klagomålsprocedur. Som framgår på annan plats i detta betänkande avser Sverige att fortsätta driva denna fråga vid det andra extra mötet med FN:s generalförsamling för nedrustningsfrågor i sommar.

Arbetet på att få till stånd en konvention med förbud mot kemiska vapen hör till de av Sverige högprioriterade frågorna i nedrustningskommittén i Genève.

Vidare kan nämnas att en FN-konvention mot särskilt inhumana vapen nyligen ingåtts (jämför prop. 1981/82:206). Utskottet tillstyrker i annat betänkande att riksdagen godkänner konventionen och därtill fogade tre protokoll (UU 1981/82:27).

Med det anförda får yrkande 1 i motion 727 anses besvarat.

I motion 1718 hemställs om klarläggande av gällande internationella konventioners mot biologisk krigföring tillämplighet i fråga om genteknik, så att användning av genteknik för framställning av biologiska stridsmedel förbjuds.

Utskottet har erfarit att användning av genteknik vid framställning av biologiska stridsmedel är förbjudet enligt den gällande B-vapenkonventionen, vilket också bekräftades av många stater vid granskningskonferensen för konventionen år 1980.

Utskottet finner därmed att yrkandet i motion 1718 inte föranleder någon åtgärd från utskottets sida, varför det avstyrks.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen förklarar motionerna 1981/82:527, yrkandena 1 och 2, 1981/82:1250, yrkandena 1, 3 och 4, samt 1981/82:1719, angående nedrustningsarbetets inriktning, besvarade med vad utskottet anfört,
2. att riksdagen förklarar motionerna 1981/82:527, yrkande 3, och 1981/82:1250, yrkande 2, angående en kärnvapenfri zon i Norden, besvarade med vad utskottet anfört,
3. att riksdagen avslår motion 1981/82:1252 angående en svensk fempartikommission,
4. att riksdagen förklarar motionerna 1981/82:726, yrkande 3, angående kärnkraftsteknologin, och 1981/82:727, yrkande 1, angående BC-stridsmedel, besvarade med vad utskottet anfört,
5. att riksdagen avslår motionerna 1981/82:726, yrkandena 1, 2 och 4, och 1981/82:1718, angående olika nedrustningsåtgärder.

Stockholm den 11 maj 1982

På utrikesutskottets vägnar
GERTRUD SIGURDSEN

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Gertrud Sigurdson (s), Torsten Bengtson (c), Sture Palm (s), Linnea Hörlén (fp), Ingrid Sundberg (m), Sture Ericson (s), Per-Olof Strindberg (m), Jan Bergqvist (s), Sture Korpås (c), Rune Ångström (fp), Axel Andersson (s), Paul Grabö (c), Maj-Lis Lööw (s), Sten Sture Paterson (m) och Inge Carlsson (s).